

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 611/2017-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. mája 2018 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Almáši Gabriel, spol. s r. o., Šumavská 3, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Gabriel Almáši, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 290/2009 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 290/2009 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 290/2009 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 364,42 € (slovom tristošesťdesiatštyri eur a štyridsaťdva centov) na účet jej právneho zástupcu Advokátskej kancelárie JUDr. Almáši Gabriel, spol. s r. o., Šumavská 3, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 611/2017 z 10. októbra 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj porušenie svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 290/2009 (ďalej aj „namietané konanie“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľka 3. novembra 2009 doručila okresnému súdu žalobu, ktorou sa proti žalovanému [REDAKOVANÉ] domáhala zaplataenia alikvotnej časti nájomného za využívanie nehnuteľnosti, ktorej bola spoluvlastníčkou. Z dôvodu nečinnosti okresného súdu sťažovateľka podala

23. mája 2017 sťažnosť na prieťahy v konaní, ktorú okresný súd listom sp. zn. Spr. 2162/2017 zo 4. júla 2017 vyhodnotil ako opodstatnenú. Následne bol síce vo veci nariadený termín pojednávania, avšak aj napriek viacerým urgenciám zo strany sťažovateľky predmetné konanie trvá takmer 8 rokov.

3. Na tomto základe sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vyslovil, že postupom okresného súdu v namietanom konaní bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ďalej, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov a priznal jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia.

4. Okresný súd sa na základe výziev ústavného súdu z 12. októbra 2017 a z 27. novembra 2017 vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. 1 SprV 177/2017 zo 14. novembra 2017, ktorý bol spolu so spisovým materiálom doručený ústavnému súdu 1. decembra 2017. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedla, že vec nepovažuje za skutkovo alebo právne zložitú. K vyjadreniu pripojila stanovisko zákonného sudcu, ktorému bola vec pridelená, a chronologický prehľad úkonov vykonaných vo veci. Okrem toho uviedla, že k predĺženiu konania prispela i sťažovateľka, keďže z obsahu spisu vyplýva, že okresný súd musel rozhodovať o viacerých jej procesných návrhoch (žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov, odstraňovanie väd žaloby, žiadosť o ustanovenie bezplatného právneho zástupcu, námietka zaujatosti, návrh na nariadenie predbežného opatrenia, návrhy na rozšírenie petitu žaloby, čiastočné späťvzatie žaloby, návrh na prerušenie konania a pod.). K predĺženiu konania prispelo aj posudzovanie vzájomného návrhu žalovaného, ako aj otázka prerušenia konania, pretože v konaní o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 16 C 102/2011 sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie v konaní namietanom sťažovateľkou. Napokon predsedníčka okresného súdu poukázala na to, že vec sťažovateľky sa v období od 12. októbra 2012 do 30. októbra 2012 a v období od 18. septembra 2013 do 8. októbra 2013 nachádzala na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), ktorý rozhodoval o námietke zaujatosti uplatnenej sťažovateľkou

voči všetkým sudcom okresného súdu. Zároveň predsedníčka okresného súdu oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

5. Ústavný súd 4. decembra 2017 zaslal vyjadrenie okresného súdu právnenému zástupcovi sťažovateľky s možnosťou zaujatia stanoviska v lehote 7 dní od doručenia prípisu. Prípis bol právnenému zástupcovi sťažovateľky doručený 8. decembra 2017. Právny zástupca sťažovateľky sa však k stanovisku okresného súdu nevyjadril.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskom okresného súdu, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

7. Z predloženého spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 24 C 290/2009 ústavný súd zistil, že vo veci boli vo vzťahu k predmetu sťažnosti vykonané tieto pre jej posúdenie relevantné procesné úkony:

- 30. novembra 2009 okresný súd vyzval sťažovateľku v súvislosti so žiadosťou o oslobodenie od súdnych poplatkov, aby preukázala svoje osobné, zárobkové a majetkové pomery. Sťažovateľka 16. decembra 2009 doručila okresnému súdu potvrdenie o svojich pomeroch;

- 12. júla 2010 okresný súd uznesením vyzval sťažovateľku, aby odstránila vady žaloby. Dňa 6. augusta 2010 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľky, v rámci ktorého požiadala súd, aby uložil žalovanému povinnosť zaplatiť jej 15 600 € a nahradil trovy konania;

- 11. októbra 2010 okresný súd vyzval žalovaného, aby sa vyjadril k žalobe;

- 13. októbra 2010 okresný súd vyzval sťažovateľku, aby doplnila údaje, pokiaľ ide o jej osobné, zárobkové a majetkové pomery. Sťažovateľka 28. októbra 2010 doručila súdu doplnenie údajov;

- 23. novembra 2010 okresný súd uznesením priznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu;

- 21. novembra 2011 okresný súd nariadil vo veci termín pojednávania na 26. január 2012. Zároveň žalovaného vyzval na vyjadrenie sa k návrhu sťažovateľky;

- 16. januára 2012 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľky, ktorým žiadala o pridelenie bezplatného právneho zástupcu;

- 24. januára 2012 okresný súd telefonicky oznámil žalovanému, že pojednávanie bude odročené vzhľadom na posúdenie žiadosti sťažovateľky o ustanovenie bezplatného právneho zástupcu;

- 26. januára 2012 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom sťažovateľka pred otvorením pojednávania vznesla námietku zaujatosti voči všetkým sudcom okresného súdu. Okresný súd pojednávanie odročil z dôvodu posúdenia vznesenej námietky zaujatosti na neurčito;

- 12. októbra 2012 bol spis predložený krajskému súdu na účel rozhodnutia o námietke zaujatosti;

- 15. novembra 2012 krajský súd vrátil spis okresnému súdu bez rozhodnutia o vznesenej námietke sťažovateľky z dôvodu, že spis bol odvolaciemu súdu predložený predčasne, keďže sudkyňa [REDAKOVANÉ] vo svojom vyjadrení uviedla, že sa cíti byť zaujatá, avšak neuviedla, z akého dôvodu, a preto nebolo možné rozhodnúť o jej vylúčení, resp. nevyvylúčení z prejednávania a rozhodovania veci;

- 19. novembra 2012 bol spis okresným súdom predložený sudkyňi [REDAKOVANÉ] na vyjadrenie;

- 2. septembra 2013 sudkyňa [REDAKOVANÉ] bližšie odôvodnila svoju zaujatosť vo veci;

- 13. septembra 2013 bolo súdu doručené podanie sťažovateľky, ktorým žiadala, aby okresný súd rozhodol o vydaní predbežného opatrenia. Dňa 18. septembra 2013 bol spis opätovne predložený Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o námietke zaujatosti;

- 8. októbra 2013 bol spis okresného súdu vrátený z Krajského súdu v Bratislave spolu s uznesením, ktorým bolo rozhodnuté, že sudcovia okresného súdu s výnimkou sudkýň [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vo veci;

- 11. októbra 2013 okresný súd uznesením návrh sťažovateľky na vydanie predbežného opatrenia zamietol;

- 18. novembra 2013 okresný súd nariadil vo veci termín pojednávania na 5. december 2013, zároveň opätovne vyzval žalovaného na vyjadrenie k návrhu sťažovateľky;

- 4. decembra 2013 okresný súd telefonicky oznámil sťažovateľke a žalovanému, že pojednávanie bude z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne [REDACTED] zrušené;

- 27. januára 2014 okresný súd nariadil vo veci termín pojednávania na 10. marec 2014. Zároveň vyzval žalovaného, aby sa vyjadril k návrhu sťažovateľky;

- 10. marca 2014 sa uskutočnilo pojednávanie, po vypočutí procesných strán došlo k odročeniu pojednávania na 19. máj 2014, a to z dôvodu potreby rozhodnutia o rozšírení žalobného návrhu, z dôvodu vzniku poplatkovej povinnosti za podaný vzájomný návrh žalovaného, ako aj z dôvodu, aby sa sťažovateľka mala možnosť vyjadriť k vzájomnému návrhu;

- 23. apríla 2014 okresný súd uznesením pripustil zmenu petitu žaloby;

- 30. apríla 2014 okresný súd uznesením uložil žalovanému poplatkovú povinnosť za podanie vzájomného návrhu v sume 10 869 €;

- 13. mája 2014 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie právneho zástupcu sťažovateľky k vzájomnému návrhu žalovaného;

- 15. mája 2014 bolo doručené okresnému súdu oznámenie právneho zástupcu žalovaného o tom, že 15. mája 2014 prevzal právne zastupovanie žalovaného a súčasne požiadal o odročenie pojednávania s poukazom na § 115 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“);

- 16. mája 2014 okresný súd elektronicky oznámil právnemu zástupcovi sťažovateľky, že pojednávanie nariadené na 19. máj 2014 bude z dôvodu prevzatia právneho zastúpenia právnym zástupcom žalovaného odročené;

- 16. mája 2014 bola vec pridelená zákonnému sudcovi [REDACTED];

- 26. júna 2014 bola okresnému súdu doručená žiadosť právneho zástupcu sťažovateľky o nariadenie termínu pojednávania;

- 30. júna 2014 okresný súd nariadil vo veci termín pojednávania na 28. október 2014. Predvolanie na pojednávanie však nebolo doručené právnemu zástupcovi žalovaného;

- 27. októbra 2014 okresný súd telefonicky oznámil právnenému zástupcovi žalovaného termín pojednávania nariadeného na 28. október 2014 s tým, že právny zástupca žalovaného oznámil, že sa pojednávania nemôže zúčastniť z pracovných dôvodov a súčasne požiadal o odročenie pojednávania;

- 28. októbra 2014 sa konalo pojednávanie, ktoré okresný súd odročil z dôvodu nedoručenia predvolania na pojednávanie právnenému zástupcovi žalovaného, ďalej z dôvodu potreby rozhodnutia o návrhu sťažovateľky o rozšírení petitu žaloby a z dôvodu posúdenia prerušenia konania s ohľadom na otázku, ktorá sa rieši v súdnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 16 C 102/2011, ktorá môže mať význam pre toto konanie. Pojednávanie bolo odročené na neurčito;

- 3. novembra 2014 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľky, ktorým žiadala, aby jej súd priznal 100 € s poukazom na § 147a ods. 2 OSP;

- 12. novembra 2014 okresný súd dal spis na lehotu s pokynom pre spisovú kanceláriu, aby zistila stav konania vedeného pod sp. zn. 16 C 102/2011. Okresný súd zistil, že pojednávanie v tejto veci nariadené na 8. december 2014 bolo odročené na 23. február 2015;

- 4. februára 2015 okresný súd uznesením zamietol návrh sťažovateľky na priznanie sumy 100 €. Zároveň ďalším uznesením okresný súd pripustil zmenu petitu žaloby v zmysle návrhu sťažovateľky;

- v období od 17. apríla 2015 do 1. júna 2017 okresný súd zisťoval stav konania vedeného pod sp. zn. 16 C 102/2011 (podaniami zo 17. apríla 2015, 4. júna 2015, 17. júna 2016, 29. septembra 2015, 14. januára 2016, 14. apríla 2016, 10. augusta 2016 a 4. januára 2017);

- 1. júna 2017 okresný súd nariadil vo veci termín pojednávania na 7. júl 2017;

- 7. júla 2017 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré okresný súd odročil na neurčito z dôvodu potreby posúdenia vzájomného návrhu žalovaného, pokiaľ ide o vylúčenie veci na samostatné konanie a z dôvodu posúdenia otázky prerušenia konania v súvislosti s konaním vedeným pod sp. zn. 16 C 102/2011;

- 9. augusta 2017 okresný súd uznesením prerušil konanie až do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia vo veci vedenej pod sp. zn. 16 C 102/2011.

III.

8. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010), a ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne.

11. Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie vyššie označených práv vychádza ústavný súd zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

12. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

13. Táto povinnosť súdu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov *expresis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy tohto poriadku.

14. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila i v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

15. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého konania je zaplatenie alikvotnej časti nájomného za užívanie nehnuteľnosti jedným z (rozvedených) manželov, ktorú používa na výkon svojej pracovnej činnosti. Sťažovateľka svoj návrh uplatnila z titulu bezdôvodného obohatenia. Konania

o zaplatach peňažnej čiastky tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, preto vec nemožno posúdiť ako právne zložitú. Pre posúdenie skutkovej zložitosti veci je vhodné najskôr zrekapitulovať, že rozhodnutím okresného súdu z 21. mája 2008 bolo manželstvo sťažovateľky a žalovaného rozvedené (rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 25. júna 2008). Sťažovateľka podala okresnému súdu žalobu o zaplatach alikvotnej časti nájomného 3. novembra 2009. Žalovaný podal 21. júna 2011 návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, v ktorom žiadal vyporiadať i nehnuteľnosť, vo vzťahu ku ktorej sa sťažovateľka domáha zaplatach nájomného v namietanom konaní. Okresný súd namietané konanie uznesením z 9. augusta 2017 prerušil do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 16 C 102/2011 (t. j. konanie o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov), pretože výsledok označeného konania môže ovplyvniť rozhodnutie okresného súdu v namietanom konaní. Podstatné je vyriešenie otázky, či nehnuteľnosť, za užívanie ktorej sťažovateľka požaduje od žalovaného alikvotnú časť nájomného, patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov alebo do výlučného vlastníctva žalovaného. Na základe uvedeného by sme mohli uvažovať o skutkovo komplikovanejšej záležitosti, pretože otázka, ktorá je predmetom namietaného konania súvisí s konaním o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Avšak ani táto skutková zložitosť veci nemôže ospravedlniť súčasný stav a dĺžku napadnutého konania v trvaní 8 rokov. Prieťahy v namietanom konaní preto ústavný súd nepovažuje za dôsledok vyvolaný právnou alebo skutkovou zložitou predjednávanej veci. Napokon ani okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti nepoukázal na mimoriadnu zložitosť napadnutého konania.

16. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prieťahov v namietanom konaní, bolo správanie sťažovateľky. Ústavný súd z obsahu zapožičaného spisu okresného súdu zistil, že sťažovateľka výraznou mierou prispela k doterajšej dĺžke napadnutého konania, resp. jeho priebeh spomalila. Už samotná žaloba koncipovaná sťažovateľkou vykazovala vady, pre ktoré bol okresný súd nútený sťažovateľku vyzývať na ich odstránenie. Sťažovateľka tiež žiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov. Svoje osobné, zárobkové a majetkové pomery však neosvedčila úplne, a preto ju okresný súd musel na ich doplnenie dvakrát osobitne vyzývať. Uvedené

skutočnosti je potrebné v súvislosti s priet'ahmi v konaní pripísať na ťarchu sťažovateľky a ústavný súd ich zohľadnil pri rozhodovaní o uplatnenom nároku na priznanie finančného zadosťučinenia. Ďalej z obsahu spisu vyplynulo, že sťažovateľka bola aktívna v podávaní procesných návrhov. V priebehu konania celkovo trikrát podala návrh na zmenu petitu žaloby (rozšírenie žaloby, resp. čiastočné späťvzatie žaloby), taktiež žiadala o pridelenie právneho zástupcu na zastupovanie v konaní, uplatnila námietku zaujatosti voči všetkým sudcom okresného súdu, podala návrh na vydanie predbežného opatrenia a žiadala priznať oproti žalovanému sumu 100 € podľa § 147a ods. 2 OSP, pretože pojednávanie bolo odročené z dôvodu na strane jeho advokáta. Skutočnosť, že sťažovateľka bola v tomto smere procesne aktívna, síce sama osebe nemôže byť pripisovaná na jej ťarchu, na druhej strane sa ale okresný súd musel s jej návrhmi procesne vysporiadať, čo negatívne ovplyvnilo dĺžku namietaného konania. V súvislosti s využívaním procesných prostriedkov sťažovateľom ako účastníkom konania ústavný súd pripomína svoju judikatúru (napr. I. ÚS 41/03, II. ÚS 664/2013), podľa ktorej využitie procesného prostriedku, ktoré malo za následok spomalenie postupu okresného súdu v konaní, nemožno pripísať na ťarchu tohto súdu.

17. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v doterajšom priebehu konania. Závažnými nedostatkami, ktoré narušili plynulosť konania, boli viaceré obdobia nečinnosti, v ktorých okresný súd vôbec nekonal. Ide najmä o obdobie medzi doručením potvrdenia sťažovateľky o svojich pomeroch na účely rozhodovania o jej návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov (16. december 2009) a výzvou na odstránenie väd žaloby (12. júl 2010), t. j. obdobie viac ako 7 mesiacov. Na túto výzvu sťažovateľka reagovala podaním doručeným okresnému súdu 6. augusta 2010. Ďalším úkonom okresného súdu bola výzva adresovaná žalovanému, aby sa vyjadril k žalobe (11. október 2010), čo predstavuje ďalšie 2 mesiace nečinnosti okresného súdu. Dlhšie obdobie nečinnosti okresného súdu možno identifikovať v čase od vydania uznesenia o oslobodení sťažovateľky od platenia súdnych poplatkov (23. november 2010) do nariadenia termínu pojednávania (21. november 2011), t. j. obdobie 12 mesiacov. Ďalej ide o obdobie od predloženia spisu sudkyňi [REDACTED] na vyjadrenie k námietke zaujatosti uplatnenej sťažovateľkou (19. november 2012)

do podania jej vyjadrenia (2. september 2013), t. j. obdobie 9 mesiacov. Obdobím nečinnosti možno označiť aj obdobie od pridelenia veci novému zákonnému sudcovi (16. máj 2014) do konania pojednávania, ktoré okresný súd síce nariadil 30. júna 2014, avšak naplánoval ho až na 28. október 2014, t. j. ide o obdobie 5 mesiacov. Napokon za najdlhšie obdobie nečinnosti (resp. neefektívnej činnosti) okresného súdu možno označiť obdobie, v ktorom okresný súd iba zisťoval stav konania vedeného pod sp. zn. 16 C 102/2011 (od 19. decembra 2014 do 1. júna 2017), t. j. 2 roky a 6 mesiacov. Počas tohto obdobia okresný súd vykonal vo veci len jeden úkon, a to 4. februára 2015 jedným uznesením zamietol návrh sťažovateľky na zaplatenie sumy 100 € za zmarené pojednávanie a druhým uznesením pripustil zmenu petitu žaloby v zmysle návrhu sťažovateľky.

18. Na základe uvedených skutočností ústavný súd sumarizuje, že celková doba nečinnosti okresného súdu predstavuje 65 mesiacov (5 rokov a 5 mesiacov z celkovej dĺžky konania 8 rokov).

19. Mimo spomenutých období nečinnosti síce okresný súd priebežne konal, avšak jeho konaniu chýbala efektívnosť. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

20. O neefektívnosti a nesústredenej činnosti okresného súdu v posudzovanom konaní svedčí viacero nesprávnych procesných úkonov, ktoré už boli podrobnejšie rozobraté na inom mieste tohto nálezu (bod 7), a z ktorých možno spomenúť predčasné predloženie spisu krajskému súdu na účel rozhodnutia o námietke zaujatosti, zrušenie termínu pojednávania z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne a následné nariadenie termínu pojednávania až o 3 mesiace neskôr, ďalej opomenutie okresného súdu zaslať právnomu zástupcovi žalovaného predvolanie na pojednávanie, v dôsledku čoho muselo byť toto pojednávanie odročené (dôvodom odročenia pojednávania bolo i posúdenie otázky prerušenia konania), a napokon dôvodom odročenia nasledujúceho pojednávania

(7. júla 2017) bolo opäť (okrem iného) posúdenie otázky prerušenia konania. Napriek nespornej vhodnosti prerušenia namietaného konania si ústavný súd dovoľuje poukázať na to, že k tomuto kroku mohol okresný súd pristúpiť už oveľa skôr, hneď ako zistil, že sa vedie konanie o celkové vysporiadanie majetkových vzťahov bývalých manželov, resp. v momente, keď začal zisťovať aktuálny stav tohto konania (zisťovaniu stavu konania sa okresný súd venoval 2 roky a 6 mesiacov).

21. Na základe vyhodnotenia uvedených kritérií ústavný súd dospel k záveru, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 290/2009 porušené boli (bod 1 výroku nálezu).

IV.

22. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy druhej vety ak porušenie práv alebo slobôd podľa čl. 127 ods. 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

23. Vychádzajúc z toho, že ústavný súd konštatoval porušenie základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj zo skutočnosti, že posudzované konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, bolo potrebné prikázať okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 290/2009 konať bez zbytočných prietáhov. K tomuto záveru ústavný súd dospel najmä z toho dôvodu, že po skončení prerušenia konania bude okresný súd vo veci sťažovateľky v konaní pokračovať (bod 2 výroku nálezu).

24. V súvislosti s prerušením konania ústavný súd už iba pre úplnosť poukazuje na to, že podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty účastníka konania (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd v tejto súvislosti v súlade so svojou

doterajšou judikatúrou (m. m. I. ÚS 162/03) konštatuje, že prerušenie konania možno považovať za prekážku konania. Ak nedôjde k odpadnutiu prekážky prerušeného konania postupom predvídaným zákonom, nemožno v prerušenom konaní vykonávať žiadne procesné úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty účastníkov, a tým aj k naplneniu účelu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto nečinnosť všeobecného súdu v dôsledku existencie zákonnej prekážky jeho postupu neposudzuje ako zbytočné prietahy v konaní (m. m. II. ÚS 3/03, I. ÚS 65/03, I. ÚS 214/06).

25. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

26. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

27. Sťažovateľka žiadala o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 10 000 € a v tejto súvislosti uviedla, že konanie trvá napriek jej viacerým urgenciám takmer 8 rokov a bez sťažnosti predsedovi súdu by zrejme súd vo veci nekonal. Bližšie rozsah požadovaného finančného zadosťučinenia neodôvodnila.

28. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádzalo do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym

súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

29. Pri ustálení sumy finančného zadost'učinenia ústavný súd prihliadal na doterajšiu dĺžku napadnutého konania (viac ako 8 rokov) a v rámci neho na obdobie neodôvodnenej nečinnosti po dobu 5 rokov a 5 mesiacov, ako aj na obdobie neefektívnej činnosti okresného súdu a na jeho procesné pochybenia, ktoré boli rozobraté na inom mieste tohto nálezu. Na druhej strane je potrebné zohľadniť mieru, akou k spomaleniu konania prispela samotná sťažovateľka, ktorá podala žalobu bez dostatočnej špecifikácie toho, čo a z akého titulu žiadala, a ďalší priebeh konania ovplyvnila svojou (pre rozhodnutie v merite veci nepodstatnou) procesnou aktivitou. Napokon ústavný súd zohľadnil, čo je pre sťažovateľku „v hre“, ako aj to, že táto otázka vo veľkej miere závisí od výsledku konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. S ohľadom na všetky uvedené skutočnosti a s prihliadnutím na to, že sťažovateľka pred podaním ústavnej sťažnosti mala vedomosť o tom, že okresný súd posudzuje otázku prerušenia namietaného konania a i napriek tomu ústavnú sťažnosť podala, ústavný súd priznal sťažovateľke finančné zadost'učinenie v sume 1 000 €, ktorú považoval za primeranú konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

30. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie náhrady trov konania. Právny zástupca sťažovateľa vyčíslil trovy konania sumou 364,42 € za dva úkony právnej služby.

31. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2016, ktorá bola 884 €, keďže ide o úkony právnej služby vykonané v roku 2017. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2017 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 147,33 €. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 8,84 €

(§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 156,17 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2017. Náhradu trov konania priznal ústavný súd za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastupovania a podanie sťažnosti). Odmena advokáta za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom vrátane 20 % DPH tak predstavuje celkovú sumu 374,81 €. Keďže výška trov konania uplatnená sťažovateľkou neprevyšuje túto sumu, ústavný súd priznal sťažovateľke odmenu vo výške uplatnenej jej právnym zástupcom (bod 4 výroku nálezu).

32. Náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

33. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. mája 2018